

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Normatīvo aktu aktualitātes iepakojuma apsaimniekošanas jomā

Rudīte Vesere, Ph.D.,

Valsts sekretāra vietnieka vides aizsardzības jautājumos p.i.,

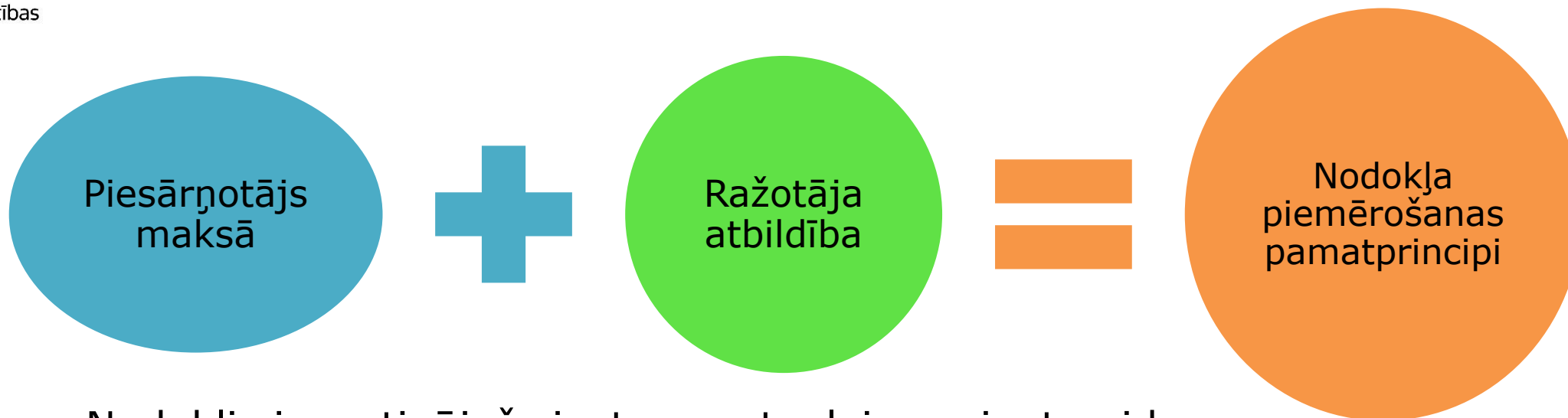
Vides aizsardzības departamenta direktore

30.05.2024.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Dabas resursu nodokļa piemērošana

Nodoklis ir motivējošs instruments, lai sasniegtu vides aizsardzības politikas mērķus.

Ja resursi tiek izmantoti pārdomāti un samazināts vidē nonākošais piesārņojums, nodokļa ieņēmumi atbilstoši **samazinās.**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Dabas resursu nodokļa likums (plastmasas iepakojums)

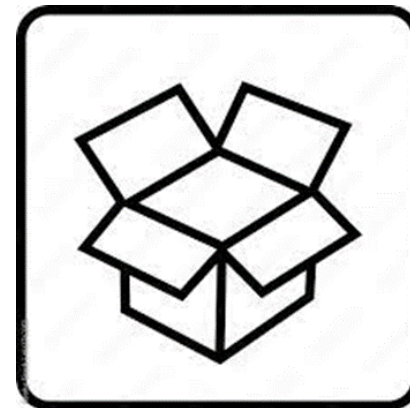
Jauni nodokļa objekti:

RAS no 01.07.2024. aprēķina un līdz 23.10.2025. iemaksā **DRN:**

- 0,80 *euro* par vienu kilogramu **plastmasas iepakojuma, kurš ir pārstrādājams, bet netika pārstrādāts** pārskata periodā;
- 1,25 *euro* par vienu kilogramu **plastmasas iepakojuma, kura materiāla īpašības neļauj to pārstrādāt un kurš netika reģenerēts** pārskata periodā.

➤ DRN par iepakojumu (01.01.2024.) no:

- polistirola masas izejmateriāliem 2,20 *euro/kg*;
- putuplasta izejmateriāliem 24,40 *euro/kg*;
- putu polistirola izejmateriāliem 44,00 *euro/kg*.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

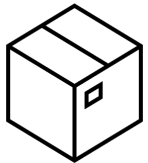
Grozījumi MK 16.08.2017. Nr. 480 «Noteikumi par atbrīvojuma piemērošanu no dabas resursu nodokļa samaksas par iepakojumu un vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem» (24-TA-118) (1)

Iepakojums, kas pilnībā vai daļēji sastāv no plastmasas (polimēru) izejmateriāliem, ir uzskatāms **par pārstrādājamu**:

➤ **Ja tas ražots no noteikumu pielikumā noteiktajiem vienslāņa polimēru (monomēru) materiāliem** – polietilēnteraftalāts (PET), augsta blīvuma polietilēns (HDPE), zema blīvuma polietilēns (LDPE), polipropilēns (PP).

➤ **iekrojuma ražotāja vai iepakotāja apliecinājums**, ka iepakojums ir pārstrādājams, norādot vismaz vienu pārstrādes rūpnīcu Eiropas Savienībā;

➤ **pārstrādes rūpnīcas apliecinājums** ka iepakojums ir pārstrādājams, pamatojoties uz testēšanas rezultātiem, ko veic akreditēta laboratorija ar akreditācijas sfēru plastmasu (polimēru) materiālu testēšanā.

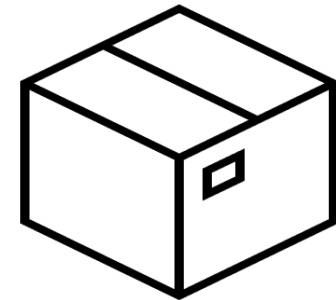

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Grozījumi MK 16.08.2017. Nr. 480 «Noteikumi par atbrīvojuma piemērošanu no dabas resursu nodokļa samaksas par iepakojumu un vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem» (24-TA-118) (2)

- **Ražotājs, izvērtējot savā rīcībā esošo informāciju, sadala iepakojuma veidus,** kas pilnībā vai daļēji sastāv no plastmasas (polimēru) izejmateriāliem, uz pārstrādājamajiem un nepārstrādājamajiem.
- **VVD pārbauda** apliecinātos dokumentus.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Atbildības

Ražotājs

- **Nodrošina** apliecinājuma dokumentus.
- **Maksā** DRN likmi X 3 (*euro*) par kg iepakojuma neatbilstības konstatēšanas gadījumā.

RAS

Maksā DRN:

- 0,80 *euro* par kg iepakojuma, kas ir pārstrādājams, bet netika pārstrādāts pārskata periodā;
- 1,25 *euro* par kg iepakojuma, kas nav pārstrādājams un netika reģenerēts pārskata periodā.

VVD

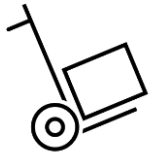
- **Pārbauda** apliecinājuma dokumentus.
- **Pieņem lēmumu** par DRN aprēķinu neatbilstības gadījumā saskaņā ar Dabas resursu nodokļa likuma 31. pantu.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Grozījumi MK 19.06.2007. Nr. 404 «Kārtība, kādā aprēķina un maksā dabas resursu nodokli, izsniedz dabas resursu lietošanas atļauju un auditē apsaimniekošanas sistēmas» (24-TA-169)

- **RAS komersants (apsaimniekotājs) maksā DRN** par pārstrādājamo un nepārstrādājamo iepakojumu, kas sastāv no plastmasas (polimēru) izejmateriāliem, ieskaitot kompozīta iepakojumā esošo plastmasas daļu, un kas pārskata periodā nav pārstrādāts.
- **DRN tiek aprēķināts, pamatojoties uz sagatavoto pārskatu** atbilstoši MK 16.08.2017. noteikumu Nr.480 "Noteikumi par atbrīvojuma piemērošanu no dabas resursu nodokļa samaksas par iepakojumu un vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem" 7.pielikuma 3.3 tabulu.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Plastmasu saturošu izstrādājumu patēriņa samazināšanas likums (dzērienu iepakojums) (1)

Ražotājs drīkst laist tirgū dzērienus vienreizlietojamā plastmasu saturošā vai kompozīta iepakojumā ar ietilpību līdz trim litriem:

- **no 2030. gada**, ja dzērienu iepakojums **satur vismaz 30%** pārstrādātas plastmasas;
- **laika posmā no 01.01.2025. līdz 31.12.2029.** - dzērienu iepakojumus, kuru galvenā sastāvdaļa ir polietilēntereftalāts (**PET**), kas **satur vismaz 25%** pārstrādātas plastmasas.

Ražotājs no 03.07.2024. šo dzērienu iepakojumu **var laist tirgū tikai tad**, ja **korķiši un vāciņi** visā paredzētajā dzērienu iepakojuma lietošanas laikā **nav atdalāmi no dzērienu iepakojuma.**

*Detalizētā informācija ar skaidrojumiem un piemēriem (**tai skaitā izņēmumiem**) apkopota **Komisijas pamatnostādņēs** par vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52021XC0607\(03\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52021XC0607(03))).

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Plastmasu saturošu izstrādājumu patēriņa samazināšanas likums (dzērienu iepakojums) (2)

Ar 2024. gada 3. jūliju, komersants dzērienu iepakojumu **var laist tirgū** (t.i., saražot, ievest no citas ES dalībvalsts vai importēt no trešās valsts) **tikai tad**:

- **ja no plastmasas izgatavotie korķiši un vāciņi** visā paredzētajā dzērienu iepakojuma lietošanas laikā **nav atdalāmi** no dzērienu iepakojuma;
- dzērienu iepakojumu ar atdalāmo korķi vai vāciņu ir **atļauts darīt pieejamu tirgū (realizēt)** Latvijā, ja tā laišanu tirgū līdz 2024. gada 2. jūlijam **var dokumentāri pamatot ar preču piegādes dokumentiem vai muitas deklarācijām.**

Dokumentāram pamatojumam ir derīga arī klientam sagatavota pavadzīme par preču pasūtījumu, ja pavadzīme apstiprināta līdz 2024. gada 2. jūlijam (ieskaitot).

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Likumprojekts «Grozījumi Plastmasu saturošu izstrādājumu patēriņa samazināšanas likumā» (23-TA-2842)

Paredz precizēt, ka noteiktais **aizliegums laist tirgū no putu polistirola izgatavotu pārtikas iepakojumu** attiecas uz visu veidu putu polistirola materiāliem, kas ražoti atbilstoši polistirola uzpūšanas tehnoloģijai, ieskaitot tādu, kas papildu uzpūšanai izgājis arī citus apstrādes posmus, piemēram, presēšanu (ekstrūziju);

** Eiropas Komisijas skaidrojums: Direktīvā nav nošķirts putu polistirols, kas ir izgājis arī citus apstrādes posmus, piemēram, ekstrūziju, un putu polistirols, kas nav izgājis citus apstrādes posmus. Ja polistirols ir tikai ekstrudēts - bet ne paplašināts - uz to neattiecas 5. pantā noteiktais tirdzniecības ierobežojums, tomēr, ja ekstrudētais polistirols ir arī paplašināts, uz to attiecas 5. pantā noteiktais tirdzniecības ierobežojums.*

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Iepakojuma likums (plastmasas maisiņi) (1)

Plastmasas iepirkumu maisiņu patēriņa samazināšanas nodrošināšanai (28.11.2018.):

no 2025.gada 1.janvāra iepakotājs tirdzniecības vietā aizstāj vieglās plastmasas (materiāla biezums nesasniedz 50 mikronus) **iepirkumu maisiņus**, izņemot ļoti vieglās plastmasas iepirkumu maisiņus, ar iepakojumu no papīra un kartona vai citu dabisko šķiedru un bioplatmasas izejmateriāliem.

Atkāpe paredzēta tikai attiecībā uz ļoti vieglās plastmasas iepirkumu maisiņiem materiāla **biezums nesasniedz 15 mikronus, ar nosacījumu** ka tie ir nepieciešami:

1.higiēnas nolūkos vai

2.valējas pārtikas primārai iepakojšanai, kad to izmantošana palīdz novērst pārtikas izšķērdēšanu.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Iepakojuma likums (plastmasas maisiņi) (2)

- Prasības attiecībā uz plastmasas iepirkumu maisiņu patēriņa samazināšanu stājās spēkā 2018. gada 28. novembrī **vispārīgajā kārtībā**.
- Šā likuma pārejas noteikumi **neparedz papildu nosacījumus un termiņus spēkā stāšanās**.
- **Nav paredzēts**, ka vieglās plastmasas iepirkumu maisiņus, kas nav izgatavoti no bioplastmasas izejmateriāliem, **var laist tirgū (importēt vai ievest) vai darīt pieejamos tirgū (izpārdot) pēc 2025. gada 1. janvāra**.

AVOTS: Eurostat
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20231107-1>

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par iepakojumu un izlietoto iepakojumu (1) (pagaidu politiskā vienošanās)

samazināt pārmērīga un nevajadzīga iepakojuma daudzumu, piemēram, izmantojot pārpackošanas aizliegumu, kā arī atkārtoti izmantojama un uzpildāma iepakojuma risinājumus.

paredzēti **ierobežojumi un prasības** attiecas uz **iepakojuma dzīves cikla sākumu – dizains, ražošana, materiāla veids un saturs.**

Regulas akcents - **plastmasu saturošs iepakojums**, lai pēc iespējas samazinātu plastmasas atkritumus, it īpaši **nepārstrādājamas plastmasas** atkritumu apjomus.

Atkritumu apsaimniekošanas hierarhijas sistēma, saskaņā ar kuru tiek plānoti pasākumi AAVP 2021-2028

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par iepakojumu un izlietoto iepakojumu (2)

Pasākums	Apraksts
Izlietotā iepakojuma samazināšana	Obligātu izlietotā iepakojuma samazināšanas mērķrādītāju noteikšana uz vienu iedzīvotāju (salīdzinājumā ar 2018. gadu: 2030. gadā 5 % samazinājums, 2035. – 10% un 2040. - 15).
Pārstrādātās plastmasas saturs iepakojumā	Noteikt augstus mērķrādītājus attiecībā uz pārstrādātā materiāla saturu plastmasas iepakojumā (vairākiem iepakojuma veidiem no 10% līdz 35% 2030. gadā un no 50% līdz 65% 2040. gadā.
Atkārtota lietošana	Noteikt mērķrādītājus attiecībā uz iepakojuma atkārtotu lietošanu (vairākiem iepakojuma veidiem no 10% līdz pat 40% jau 2030. gadā).
Depozīta sistēma	No 2029. gada obligāta depozīta sistēma dzērienu iepakojumam (stiprais alkohols, piens un piena produkti nav iekļauti). No prasības var atkāpties, ja dalībvalsts nodrošina dalīto savākšanu šo veidu iepakojumam 90% apmērā.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par iepakojumu un izlietoto iepakojumu (3)

Pasākums	Apraksts
Iepakojuma materiāla pārstrādājamība	Iepakojums no materiāla, kuru var pārstrādāt (min. 70% 2030. gadā).
Iepakojuma vienības samazinājums	Noteiktas prasības tukšam apjomam iepakojuma vienībā (maks. 50% 2030. gadā grupas, transporta un e-tirdzniecības iepakojumam).
Aizliegums plastmasas iepakojumam	No 2030. gada: plēve grupas iepakojumam; augļiem un dārzeņiem zem 1,5 kg; HORECA vienreiz lietojamie trauki uz vietas (ēdieni, dzērieni, kosmētika un higiēnas prece);
Iepakojuma marķēšana	Noteiktas obligātas prasības iepakojuma marķēšanai (materiāla veidi un vai ir atkārtoti lietojams, 24 mēneši pēc regulas stāšanās spēkā).

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Uzņēmumu komunikācijā redzam bieži tādus saukļus, kā
«**zaļš**», «**ekoloģisks**», «**klimata neitrāls**», «**videi
draudzīgs**», «**ECO**», «**pārstrādājams**», «**ilgtspējīgs**», **bez
ķīmiskām vielām**», «**noārdāms/bioloģiski noārdāms**»...

Kā izvairīties no nepatiesas informācijas?

- ✓ Kārtīgi **jāpārbauda** informācija. Rūpīgi formulēti teikumi ne vienmēr ir patiesība. Svarīgi ir meklēt datus un pētījumos balstītu informāciju.
- ✓ **Jāpārliecinās**, vai uzņēmums izmanto vides audita pakalpojumus, lai nodrošinātu ilgtspējību visā ražošanas procesā.
- ✓ **Lai būtu pārliecība**, ka pārtikas produkts, saimniecības prece vai pakalpojums **tiešām ir videi saudzīgs**, tam ir **jāiegūst** atbilstošs sertifikāts. Piemēram, Eiropas Savienības ekomarķējums "EU Ecolabel". Ekomarķējuma izmantošanas tiesības var saņemt tikai ražotājs vai pakalpojuma sniedzējs, kuru produkts vai pakalpojums atbilst noteiktiem kritērijiem, kurus nosaka un arī pārbauda neatkarīga iestāde un eksperti, pētot katras preču grupas pilna dzīves cikla ietekmi uz vidi.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Zaļmaldināšana

Zaļmaldināšana ir prakse,

saskaņā ar kuru uzņēmums vai finanšu produkts maldina par tā pozitīvo ietekmi uz vidi un sabiedrību.

Šādā gadījumā ar ilgtspēju saistītie apgalvojumi, produktu vides deklarācijas, darbības un komunikācija skaidri un godīgi neatspoguļo to, cik ilgtspējīgs ir uzņēmums, finanšu produkts vai finanšu pakalpojums.

Radītais kaitējums !?

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

www.varam.gov.lv

